

Methodologische verantwoording

Kwantitatieve analyse School & Omgeving

Planbureau
Fryslân

07/09

Methodologische verantwoording

Inhoud

Onderzoeksmethode.....	2
Literatuur- en documentenstudie	2
Kwantitatieve analyse	2
Selectie van Scholen.....	2
Ontwikkelen van de vragenlijsten.....	3
Uitzetten vragenlijst	3
Analyse	4
Vervolg	5
Bronnenlijst.....	6

Onderzoeksmethode

Dit deelonderzoek maakt onderdeel uit van een tweejarig onderzoeksproject dat is opgebouwd uit drie fasen. Het totale project loopt van januari 2026 tot januari 2028. Het hier beschreven onderzoek vormt de eerste fase van dit traject. Voor deze fase is gebruikgemaakt van verschillende onderzoeksmethoden. Door deze combinatie van methoden kon de onderzoeksvraag vanuit meerdere perspectieven worden bekeken. Het onderzoek richt zich op de volgende vraag: ***‘In hoeverre draagt de deelname van tien IKC’s in en om Leeuwarden Oost aan het programma School en Omgeving bij aan de kansengelijkheid van hun leerlingen?’***

Literatuur- en documentenstudie

Het onderzoek startte met een verkenning van bestaande kennis over buitenschoolse programma's en factoren die kunnen bijdragen aan het verminderen van onderwijsongelijkheid. Hiervoor zijn wetenschappelijke publicaties, beleidsdocumenten en beschikbare rapportages van de deelnemende scholen bestudeerd. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met inhoudelijke experts die onderzoek doen naar het programma School en Omgeving en/of naar kansenongelijkheid in het onderwijs.

Tot slot is uitgebreid gesproken met professionals die op verschillende manieren betrokken zijn bij het naschoolse programma in Leeuwarden. De inzichten uit de literatuur, documenten en gesprekken vormden de basis voor de opgestelde verandertheorie en de verdere kwantitatieve analyse.

Kwantitatieve analyse

Selectie van Scholen

De focus van dit onderzoek ligt op het gebied Leeuwarden-Oost. Alleen integrale kindcentra (IKC's) die deelnemen aan het programma School en Omgeving zijn meegenomen in het onderzoek. Uiteindelijk hebben tien IKC's deelgenomen in Leeuwarden-Oost meegedaan:

- IKC Aventurijn (Oud Oost)
- IKC Eestroom (Vrijheidswijk)
- IKC Franciscus (Oud Oost)
- IKC De Kinderkoepel (Oud Oost)
- IKC De Plataan (Heechterp-Schieringen)
- IKC Prins Constantijn (Oud-Oost)
- IKC Prins Maurits (Bilgaard)
- IKC Trianova (Camminghaburen)
- IKC Het Palet (Huizum-West)

- IKC Potmarge (Potmargezone)

Ontwikkelen van de vragenlijsten

De vragenlijsten zijn gebaseerd op bestaande vragenlijsten van de Hanzehogeschool Groningen (2025) en van de Universiteit Maastricht (2026). Dit is aangevuld met inzichten uit de literatuurstudie en de gesprekken met professionals en experts. Op basis hiervan zijn drie vragenlijsten ontwikkeld: één voor leerlingen, één voor ouders en één voor professionals. De conceptvragenlijsten zijn besproken binnen het lerend netwerk en de begeleidingscommissie. Hun feedback is verwerkt, wat heeft geleid tot de definitieve versies van de drie digitale vragenlijsten.

Uitzetten vragenlijst

Voor alle doelgroepen zijn digitale vragenlijsten ontwikkeld. Deze zijn uitgezet in de periode van mei tot en met juli. Deelname was vrijwillig en anoniem. De vragenlijsten en alle communicatie hierover werden uitsluitend in het Nederlands aangeboden. Daarbij is gestreefd naar taalniveau B1 en, waar mogelijk, A2. Ouders en professionals ontvingen een uitnodiging en ten minste één herinnering om deel te nemen.

Leerlingen

De vragenlijst voor leerlingen werd in de klas afgenomen door de leerkrachten. Omdat het om een digitale vragenlijst ging en een bepaald niveau van leesvaardigheid vereist was, hebben alleen leerlingen uit groep 6, 7 en 8 de vragenlijst gekregen.

Leerkrachten ontvingen een handleiding met informatie over het onderzoek, de rechten van de leerlingen, de volledige vragenlijst en een PowerPointpresentatie. Deze presentatie bevatte uitleg over het onderzoek, informatie over de rechten van de leerlingen en een QR-code met link die toegang gaf tot de vragenlijst. Leerkrachten konden naar eigeninschatting kiezen tussen twee vormen voor het afnemen van de vragenlijst. Zij konden de vragen en antwoordmogelijkheden klassikaal voorlezen, waarna leerlingen individueel en anoniem antwoord gaven, of ervoor kiezen de leerlingen de vragenlijst volledig zelfstandig te laten invullen. De vragenlijst is door 449 leerlingen gestart en door 344 leerlingen volledig ingevuld.

Ouders

Voor ouders is een kort nieuwsbericht opgesteld dat via de schoolapp of per e-mail verspreid kon worden. Dit bericht bevatte informatie over het onderzoek, de rechten van deelnemers en een link naar de vragenlijst. Daarnaast was een uitgebreide informatiebijlage beschikbaar. Onder de ouders zijn twee bonnen verloot voor een theatervoorstelling met het hele gezin om deelname te vergroten.

De verspreiding van zowel de uitnodiging als de herinneringen verliep via de scholen. Om de invulduur te beperken, werd ouders met meerdere kinderen op hetzelfde IKC gevraagd de vragenlijst in te vullen voor hun jongste kind. Indien zij aanvullende opmerkingen hadden over oudere kinderen, konden zij deze aan het einde van de vragenlijst toevoegen. Om deelname voor ouders met beperkte taalvaardigheid te vergemakkelijken, konden scholen de vragenlijst indien gewenst ook op papier aanbieden. Daarnaast hebben sommige scholen ondersteuning geboden bij het invullen van de vragenlijst. De vragenlijst is door 240 ouders gestart en door 112 volledig ingevuld.

Professionals

Voor professionals is een e-mail opgesteld die door de school of buitenschoolse opvang kon worden doorgestuurd naar collega's. Deze e-mail bevatte informatie over het onderzoek, de rechten van deelnemers, het doel van het onderzoek en een link naar de vragenlijst. De uitnodiging werd verspreid via de directeur en/of de School en Omgeving-coördinator.

Omdat niet alle vragen voor iedere professional relevant waren en de anonimiteit van respondenten moest worden gewaarborgd, ontvingen professionals op basis van hun functie een aangepaste versie van de vragenlijst. Daarbij is gestreefd naar een zo groot mogelijke overlap tussen de verschillende versies, zodat resultaten onderling konden worden vergeleken. De vragenlijst is door 134 professionals gestart en door 63 volledig ingevuld.

Analyse

De gegevens uit de vragenlijst zijn geanalyseerd met behulp van SPSS. Voor de gesloten vragen is beschrijvende statistiek toegepast. Hierbij zijn percentages, medianen en/of gemiddelden berekend om inzicht te geven in de verdeling van de antwoorden. Waar mogelijk zijn er ook stellingen samengevoegd tot een schaalvariabele.

Daarnaast is onderzocht of de resultaten verschilden tussen groepen respondenten. Zo zijn onder andere uitsplitsingen gemaakt naar deelname aan het programma en geslacht. Om te toetsen of gevonden verschillen tussen groepen statistisch significant waren, zijn chikwadraattoetsen gebruikt voor vergelijkingen tussen categorische variabelen. Er is een significantieniveau van 0,05 gehanteerd. Wanneer groepsverschillen statistisch significant waren, is dit in het rapport vermeld. De antwoorden op de open vragen zijn kwalitatief verwerkt. De reacties zijn thematisch geanalyseerd, waarbij terugkerende onderwerpen zijn samengebracht tot overkoepelende thema's.

Daarnaast is per school geprobeerd een feitenblad op te stellen met resultaten die specifiek betrekking hebben op die school. Dit bleek echter niet voor iedere school of doelgroep mogelijk vanwege de lage respons.

Vervolg

Op basis van dit deelrapport wordt een kwalitatieve vervolgstudie uitgevoerd, waarin bepaalde resultaten verder worden uitgediept en thema's die minder goed met een vragenlijst in kaart kunnen worden gebracht nader worden onderzocht. Dit onderzoek zal bestaan uit focusgroepen en interviews.

Op basis van de bevindingen wordt de vragenlijst vervolgens aangescherpt en opnieuw uitgezet. Hierdoor kan worden onderzocht of veranderingen zichtbaar zijn over de tijd. Dit is met name relevant omdat het aantal aangeboden uren op scholen naar verwachting zal toenemen.

De resultaten uit beide onderzoeksronden worden samengebracht in een eindrapport, dat naar verwachting eind 2027 wordt gepubliceerd.

Bronnenlijst

Hanzehogeschool Groningen. (2025). *'Thuis zijn, thuis voelen': De relatie tussen thuiscontext en de schoolcontext met een verrijkt programma.*

[https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/71580676/Tussenrapportage Tijd voor Toekomst 2024.pdf](https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/71580676/Tussenrapportage+Tijd+voor+Toekomst+2024.pdf)

Universiteit Maastricht. (2026). *Een rijke schooldag voor alle kinderen: een samenwerking tussen onderwijs en onderzoek in Limburg.* <https://www.nwo.nl/projecten/oowxp32365>